

NAS GLAS

**Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokojencev
za Slovenijo v Ljubljani.**

Cena posamezne šte. 2 K 50 vln.

„NAS GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina K 100.—

Polletna naročnina K 50.—

Četrtna naročnina K 25.—

Za inozemstvo je dodati poštino. Oglasi
po ceniku.

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta šte. 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani.

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

F. Vajda, Ptuj:

Bodočnost naše inteligence.

Kdor zasleduje razvoj naših političnih razmer, se mora resno bati za bodočnost naše narodne inteligence in s tem za bodočnost celega naroda. Politične stranke se prekašajo v demagogiji. Samostojna kmetska stranka se je postavila na ekstremno kmetško stališče. Kdor je bil količkaj »gospodski« in ni dišal po gnoju in hlevu, je bil a priori izključen iz stranke. Socialni demokrati se branijo inteligence, svoje najboljše duševne delavce so odrinili od »Naših Zapiskov«. Slovenska ljudska stranka sicer trdi, da imajo v njej prostora vsi sloji, v isti sapi pa udriha v svojih listih po učiteljstvu in uradništvu. Večina slovenske inteligence je v strankah JDS in NSS. Ti dve pa nimata zaslonbe v ljudskih masah; imata sicer agilne in delavne poslance, toda njih število je tako pičlo, da jih ogromno delo ubija. In vendar je duševna inteligenca neobhodno potrebna pri sestavljanju zakonov. V bivšem avstrijskem parlamentu je neki poslanec pobijal en odstavek zakonske predloge. Minister mu je odgovoril, naj on sestavi in stilizira dotični odstavek, kakor ga želi. Celih 14 dni se je poslanec trudil in potil pri tistem majhnem odstavku.

Še slabše je menda na Hrvaškem. Tam je Radić sfanatiziral seljake in inteligenca je osamljena. Kako je v drugih pokrajinah, mi ni znano.

Proporčni volilni sistem je pravičen, ker dobijo tudi manjšine svoje zastopstvo. Toda sistem kandidatnih list izključuje kandidatovo osebnost in favorizira diktaturo strankarskega odbora. Voliti moraš

listo, četudi ti posamezni kandidat ni všeč. Vrh vsega tega je volilni zakon nam državnim uslužbencem odvzel pasivno volilno pravico. Državni uslužbenec ne more postati niti občinski svetovalec. In vendar je ravno državni uslužbenec že po svojem poklicu navajen na nesebično delo za celoto in skupnost.

Kaj torej naj stori naša inteligenca, da ne izgubi tal pod nogami? Prvo je vestno izvrševanje svojega poklica. Ljudstvo bo spoznalo in priznalo naše delo. Če pa vidimo, da kateri naš tovariš ne opravi nesebično svoje službe, skušajmo ga najprej z dobrim spraviti na pravo pot. Ako to ne pomaga, pa moramo brezobzirno odstraniti iz svojih vrst takšne škodljivce javnih interesov in našega ugleda. Nedavno sem slišal v vlaku pogovor o nekem carniku, ki prej ni imel nič premoženja, danes pa baje živi v razkošju. Takšne slučaje mora nadležna oblast videti in dotičnika pozvati, da pojasni, odkod ima sredstva za svojo razkošnost. Državni uslužbenec mora biti brez madeža in brez suma o kakšni nepravilnosti.

Pri izvrševanju svoje službe bodimo obzirni in uljudni proti strankam. Neuk človek si dostikrat ne ve pomagati, razložimo mu zadevo, pokažimo mu pot. Čas, katerega smo s tem žrtvovali, ni izgubljen. Hvaležnosti sicer ne bomo vedno našli, toda indirektna korist je ogromna, ako v ljudstvu zbudimo zavest, da moramo drug drugemu pomagati. Kdor sam najde dobrohotno pomoč, bo tudi drugemu rad pomagal. V tem tiči velika vzgojna vrednost naše postrežljivosti.

Končno ne izolirajmo se izven službe. Idimo med ljudstvo, razgovarjajmo se z njim neprisiljeno, kadar nanese prilika.

vem pogledu. Nisi še spregovoril besede z njim in že ga mrziš. In obratno. Povod za sovraštvo je marsikrat tudi neutemeljen, izvirajoč iz labirinta lastnih duševnih konfliktov. To so robate nature. Tenkočutne, regenerirane, astralne nature so kot fin aparat; ali se združujejo ali pa se odbijajo... Pomota je izključena.

— Toda, kam sem zašel? Povedati sem hotel pač prigodo iz svojih dečjih let. Namreč o utemeljenem, globoko v duši zasidranem, neizprosno sovraštvu, ki sem si ga nakopal na glavo. Proti svoji volji! A je rodilo tudi sovraštvo. Smrtno! Bil sem žrtev sirove nature in pa — razmer. Finejšemu aparatu je nekdo nasilno strl mehanizem.

Prijatelj je zvil cigareto in jo prižgal. Potem je pripovedoval takole:

Takšno občevarje koristi več kakor veliki shodi. Beseda bo zalegla seveda samo pri tistih, ki nas poznajo, ker priprosto ljudstvo je nezaupno in sicer po pravici, ko vidi in čuti, kako se mu vsiljujejo razni izkoriščevalci. Pri takšnih razgovorih ne pobijajmo direktno napačnega mnenja, temveč skušajmo le zbuditi in dvigniti razsodnost, da bo sam znal presoditi. Potem ne bo nasedel vsakemu agitatorju in zgovornemu kričaču.

Povsod in vedno podpirajmo izobraževalna stremjenja med ljudstvom. Čim bolj je ljudstvo izobraženo, tem bolj je samostojno, tem manj pristopno praznim frazam političnih agitatorjev, tem bolj uvideva vrednost duševnega dela za materialno blagostanje.

Dr. Ivanu Tavčarju.

Nikdar nisem in nikdar ne bom silil v ospredje, ampak ne morem si kaj, da mi je bil sedanji 70letni jubilar zbog mirnega in prikupnega obnašanja vedno politično simpatičen, radi česar sem ga vedno visoko čislal kot velikega Slovenca. Mož je bil vedno odkrit značaj, miroljuben ter goreče delaven za idejo svojega naroda. Kmetškega očeta sin je z lastno voljo in talentom postal eden največjih mož v naši zgodovini.

Mogoče se bode kdo spodtikal nad temi vrsticami, češ, »Naš Glas« bodi nepristranski! Ampak bodimo odkriti in povejmo istino! Vsaj na tiste reflektiram, ki so malce starejši, ki se lahko spominjajo na razne dr. Tavčarjeve boje za naš narod in jezik ter vedo, s kako vnemo je rad vselej državne nastavitelce zagovarjal. Dr. Tavčar pa je tudi naš veliki pisatelj in dela čast vsemu narodu.

Kaj sta storila g. jubilar in njegova ga. soproga svoj čas za revne dijake, to

— Kakor veš, je bil moj oče učitelj. Prva leta sem posečal našo predmestno šolo, ki je strinjala v svojem področju več okoličanskih vasi. Tako strog, kot z ostalimi učenci, oče ni bil nikdar z menoj. Našvrkal pa me je, toda vedno le doma, v družini, če sem se pregrešil v šoli; nikdar pa ne v šoli, pred sošolci. Vedi in položi svoj kazalec na ta voz!... Zakaj ne tudi v šoli? O, kolikrat sem zaslužil! Ne očitam, rečem le, da vzgojeslovje ne pozna krvnega sorodstva.

— Odšel sem v gimnazij. Ob prvih počitnicah nas je nekoč odšlo več sovrstnikov na Posavje. Zasledujoč redkega metulja sem ostavil družbo, se oddaljeval od družbe in begal po travnikih za metuljem. Zdajci sem se znašel pred gorokim dečkom, ki je takoj prenehal z brušenjem kose. Fant je vrgel koso na

LISTEK.

Adamič Ant.:

Sovražnik.

— Ni ga, ki bi ne bil bolj ali manj osovražen. Ne ustraši se! In nikar se, prijatelji, ne hlini; kajti tudi ti sovražiš koga... Da, Morda si temu ali onemu zgolj anti-patičen — — — in ti zopet tega ali onega baš preveč, recimo, ne moreš... Čim bolj odkrit značaj, tem ostrejša se oblikuje njegovo sovraštvo — in obratno; toda čustvo kriči golo. Najizraziteje, najsrčiteje se sovražijo med seboj nekultiviranci in — otroci. Le-ti često do smrti! In koliko jih je med kultiviranci, ki so slabši od otrok... Nepobitna resnica je, da se včasih začrtita človeka že ob pr-

ve samo tisti, ki je užival dobrote za časa študiranja.

Gosp. narodni poslanec profesor Reisner poroča v jubilejni številki »Slov. Naroda«, kaj da je storil g. jubilar za mesto ljubljansko, za reveže ter mestne uslužbence.

Ne morem prezreti, da ne opozorim kolege na imenični članek g. univerzitetnega profesorja dr. M. Dolenca, kjer karakterizira g. jubilarja kot zavednega Slovenca in izbornega jurista, ki je očaral celo nemške višje sodnike v Gradcu.

G. jubilarja ne bodem nikdar pozabil kot resničnega demokrata. Slišal sem: ko so se nekateri odborniki ljubljanski pritožili, češ nas ne pozdravljajo razni nižji uslužbenci, jih je župan zavrnil: »Saj niso za to tu, da nas pozdravljajo, ampak da pazijo na red.« Tudi ko je prišel v pisarno, ni prezrl se predstaviti uradniku, in ko sem se obrnil, me je spoznal in rekel: »E, no, mi dva se že poznavata.«

Tovariši! Vzemimo si tudi mi malo zgleda na g. jubilarja. Bodimo delavni, trezni, dobrosrčni in vztrajni, hodimo po poti naše uslužbenske vzajemnosti, spoštujmo drug drugega, pomagajmo skupno zidati našo državo, da bomo tudi mi, ako nam bo sreča mila doživeli 70letnico, lahko rekli: »Dokončal sem ter z mirno vestjo počivam.« G. jubilarju pa kličem: Živel še mnoga leta!

Ljubljana, 27. avgusta 1921.

Leopold Primožič.

Davčni upravitelj F. Pirkmaier (Slovenska Bistrica):

Službena pragmatika.

Zakon o zaščiti države je bil 3. avgusta t. l. objavljen v »Službenih Novinah« in je stopil s tem v veljavo.

Prvi in najnujnejši za tem bi bil uradniški zakon. Za ureditev države so poklicani uradniki, in vsaka država je dolžna, da skrbi za svoje uradništvo. S tem si krepki država temelji — si ojači položaj in ugled v državi in izven države. Naš vrli g. minister dr. Kukovec je že v ministrskem svetu dne 4. junija t. l. stavil predlog, da se ima po ustavi takoj donesti službena pragmatika za vso državo z izenačenjem položaja in plač z ozirom na draginske razmere v posameznih mestih. Ravno tako je ministrski predsednik g. Pašič pred kratkim imel na seji radikalnega kluba obširen govor o uradniškem prašanju. Med drugim je dejal, da je treba hitro izdelati zakon o uradništvu, ker mora biti uradnik samo državni uslužbenec in se ne sme vtikati v politiko. Uradniški zakon bi zmanjšal marsikatero nezadovoljnost v državi — predvsem pa v južni Srbiji in v drugih novih pokrajinah.

tla. porinil oslo v oselnik in mi stopil nasproti. Oselnik je hitro odpel in ga previdno zasadil v tla. Potem je uteknil obe roki v žep, se razkoračil pred menoj; — in ko sem hotel naprej, mi je zastavil pot. Pogledala sva se: dobro sem spoznal v njem svojega sošolca iz deške šole, Franceta. Že po rdečkasti brazgotini nad desnimi, temnim česom! Krepak, tršat dečko z veliko, razkuštrano glavo, bos, v ogoljert, sprani hlačevini neizvestne barve.

Okrenil sem se, toda on me je pograbil za rokav, me potegnil s silo vznak, da sem se spoteknil in padel v travo.

»Miruj, France!« sem kriknil in se urno dvignil na noge. A komaj sem bil na nogah, že se je zaletel v me in me sunil v prsi, da sem zopet padel vznak in na tla. Bliskoma sem si zopet pomagal na noge in se postavil v bran.

S tem se strinjamo vsi, ki hočemo vršiti svojo dolžnost in delati vestno, marljivo, nepristransko in nesebično v korist države, ki nam mora biti nad vse.

Če si pogledamo predlog zakona o državnih uradnikih, poduranih in slugah, katerega je izdelal Savez državnih činovnika in službenika v Beogradu, vidimo, da je v glavnem delu dober, v splošnem bi se sicer dale marsikatero točko skrčiti — posebno so disciplinski predpisi preobširni. Za tako veliko delo je potreben skupen solidaren nastop vseh organizacij. Sicer za nas ni pragmatika nič novega, ker smo jo imeli že od leta 1914. Vendar je treba tak zakon prilagoditi modernemu duhu in napredku. Vsem je znano, da je v ministristvu za ustavotvorno skupščino in izenačenje zakonov bila komisija, ki se je bavila že l. 1919. z zakonom o začasnem izenačenju plač in nekaterih odnošajev civilnih in vojaških državnih uslužbencev. Ta zakon bi moral biti uveljavljen že 1. novembra 1919. Naša Osrednja Zveza je že takrat stavila nasvete in predloge k poedinim §§. Drugi je bil predlog zakona o uredjenju plata, penzija i drugih odnosa državnih službenika gradjanskega reda (projekt večine in projekt manjšine), ki bi moral biti uveljavljen že 1. septembra 1920.

Torej dosti komisij se je že bavilo s tem vprašanjem, a do uveljavljene službene pragmatike ni prišlo. Da se to ni zgodilo, so bile krive predvsem politične razmere, dosti pa organizacije same, ki se niso v taki polni meri zavedale dolžnosti, kakor bi bilo baš potrebno. Če govorim o načrtu samem, ki je bil razglašen v »Našem Glasu«, se nočem spuščati detajlno v posamezne paragrafe, temveč hočem staviti le predloge k enemu ali drugemu §.

Kar se tiče razdelitve državnih uslužbencev v 6 skupini (čl. 15), bi morda bilo bolje, če se, kakor v drugih državah ne gleda samo na predizobrazbo, temveč tudi na važnost in težavnost ter odgovornost in na dalekosežnost službe. Taka razdelitev službenikov bi bila najbolj pravična in bi odgovarjala demokratskemu načelu. Torej v glavnem naj bode merodajna predizobrazba in važnost službe, katero zavzema državni uslužbenec. Tukaj bi vladalo načelo, da je sposobnemu uradniku dana prosta pot brez oškodovanja drugih.

Ravno tako se mora dati uradnikom z visokošolsko izobrazbo po tej razdelitvi najboljša napredovanje, ker ne gre, da se eni skupini z visokošolsko izobrazbo daje posebno doklado, drugim zopet ne. Tukaj mora veljati pravica. V Avstriji imajo 19 skupin, pri nas bi se dalo število skupin skrčiti na 12—14. Sicer je pa

»Kaj mi hočeš? Le približaj se mi še enkrat, da ti izbijem zobe.« sem hropel, se junačil in stiskal pesti. Ozrl sem se po prijateljih — bili so že daleč, daleč tam nekje na poti. Zavpil sem na pomoč, a čul sem jedva samega sebe... Žive duše nikjer v bližini: bil sem sam, meni nasproti moj sovražnik, nad nama žgoče solnce.

Roki na hrbtu držeč se mi je bližal oprezno kot mačka.

»Pusti me!« sem se zgrozil in mahal s pestmi. Tik pred menoj pa se je nenadoma vrgel na tla in meni pod noge. Spodnesel me je, da sem se prevrnil in potem sva se borila. Toda on, moj sovražnik, je bil krepkejših mišic; obvladal me je naposled in me na zobeh ležečega ves razdivjan zajahal.

»Miruj, miruj, lepo te prosim! Saj vem, da si močnejši od mene.« sem sikal

stvar vseh skupnih organizacij, da zavzamemo svoje stališče, ker pripisujem ravno razdelitvi službenikov v skupine največjo važnost.

Člen 20 se naj v toliko spremeni: »Na poedinih stopnjah te skale traja služba po 2 leti.« — »To zaustavljanje po razsodbi disciplin, sodišča ne more trajati več kot 2 leti.

Sprememba tega člena se mi zdi potrebna, ker mora uradnik v krajšem roku napredovati kot dosedaj. To so uvidele tudi druge države in so temu primeren rok skrajšale.

Dodatek k čl. 25: »Dokler trajajo izredne draginske razmere, dobivajo vsi državni uslužbenci dnevnice.« (Osebnne draginske doklade.) — Kakor kaže, draginja v najkrajšem času še ne bo nehala; torej mora biti ta § odprt.

Čl. 29 naj se glasi: »Ako državni službenik pred 20. letom, a po 15. letu službe, doseže najvišjo plačo svoje kategorije, ostane s to plačo do izpolnjenega 20. leta službe; počenši z 21. letom službe, dobi vsako leto do konca svojega službovanja po 50% od poslednje periodske povišice svoje kategorije. Ta dodatek se računa v pokojnino.« — Z izpremembo tega člena naj vlada neki alimentacijski princip, ki naj kaže, da ravno v teh letih t. i. do 20. službenega leta, državni uslužbenec največ potrebuje. Zato mu je treba tudi zasigurati boljše napredovanje. Da se dodatek računa v pokojnino, je važno, ker bi se drugače marsikateri uslužbenec premislil stopiti v pokoj.

Dodatek k čl. 44: »Za vsako čezurno delo mora dobiti drž. uslužbenec čezurno pristoibino, ki jo določi ministrski svet.« — Kakor vsak navaden delavec, tako ima tudi državni uslužbenec kot duševni delavec pravico, da to zahteva.

Dodatek k čl. 54: »Za otroke-dijake nad 21 let, ki hočejo dovršiti študije, ostane dodatek — če dokažejo s spričevali, da so napravili potrebne redne izpite.« — To se mi zdi primerno, ker je pač znano, da v redkih slučajih dovrši otrok z 21. leti visokošolske študije.

Dodatek k čl. 59: »Isto tako ima službenik pravico do brezplačne oskrbe (prehrana, stanovanje, zdravniške moči) II. razreda v vseh državnih bolnišnicah in zdraviliščih.« — To je veliko socialno vprašanje, za katerega pravično rešitev bi morale skupno nastopiti vse organizacije. Državnim uslužbencem se mora tudi v tem oziru nuditi največjih ugodnosti.

Čl. 75. naj se glasi: »Ako se dopusti iz službenih ozirov ne bi mogel v obče ali le deloma uporabiti v enem letu, se prenese s pravico na prihodnje leto.« —

in se zvišal kot strigalica, če jo pritisneš. Ničesar ni odgovoril, pač pa me je prišnil z vso silo za vrat v travo. Zadušil bi se bil kmalu, udaril sem ga s petama v hrbet; on pa se je pomaknil nato višje po meni, na pleča, spodnesel mi je levo, potem desno roko in spodvrnil obe roki pod svoja trda kolena. Glava mi je bila tačas prosta, vzmetaval sem jo pokonci; toda silen udarec na teme — in glava je omahnila.

»Pusti me!« sem moledoval. Moj sovražnik na meni se je oddihaval in zbiral novih moči. Toliko, da sem opazil nad seboj njegov spačeni obraz: jezik je tiščal postrani iz ust kot pes, iz obraza mu je žarelo kot nekaka sadistična naslada. Morda se je ta naslada družila, prevladovala nezavestno? Kdo ve!

(Konec prihod.)

Krivica bi bila, ako bi se takim državnim uslužbencem, ki iz službenih ozirov niso mogli v enem letu dopust nastopiti, dopust le v polovico na prihodnje leto vsteli. Potemtakem so vedno na boljšem tisti, ki ga lahko izrabijo. Pravično je torej, da se v takih slučajih ves neporabljeni dopust šteje na prihodnje leto.

Dodatek k čl. 82 III: »Podšefi ministerev in predstojnikom uradov, katerim je poverjena služba v zvezi z izrednimi nalogami ali pa s posebnimi socialnimi ozir. reprezentativnimi dolžnostmi.«

Dodatek k čl. 82 IV: »Vsi ostali nižji starejšinski položaji in uradnikom, ki imajo izredno odgovornost.« — Izprememba tega člena se mi zdi pravična, ker ni vseeno, kakšnemu uradu uradnik načeluje. To je potrebno upoštevati, sicer bi se marsikateremu vodji zgodila velika krivica.

Dodatek k čl. 177: »Ravnotako so vse prošnje v zadevah, ki se tičejo stanovskega položaja, na državne oblasti kolkovine in pristojbine proste. — Tudi ta ugodnost je za drž. uslužbenca velikega pomena.

Dodatek k čl. 185 (Prehodne odredbe): »Izjemoma se šteje med službenim razmerjem odslužen prezenčni rok vojaške službe docela v začasno napredovanje.« — To je posebno važno za one uslužbenca, katerim se je po § 57 lit. f. avstrijske službene pragmatike vstelo le 1 leto vojaške prezenčne dobe v časovno napredovanje.

2.): V avtomatično napredovanje se šteje drž. uslužbenec vsako vojno leto za 18 mesecev. Kot vojna leta veljajo za Srbijo in Črno goro l. 1912 in nadaljina, za ostale dele države pa l. 1914 in nadaljina do vstetega l. 1918.« Skoraj vse države bivše Avstrije so vštete vojnih let upoštevale v časovno napredovanje. Istotako tudi južna železnica svojim uslužbencem. Vse organizacije kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev bi morale v tem oziru napraviti korake pri vseh merodajnih činiteljih, da se ta naša želja uresniči.

To bi bile glavne izpremembe točke: v malenkosti se ne spuščam, ker sem uverjen da bo vsa pragmatika pretresena še v skupni seji Saveza v Beogradu. **Mora pač biti dobro in točno stilizirana.** Kar se pa tiče dolžnosti drž. uslužbenca, je potrebno, da vsak uslužbenec izpolni to, kar je s prisego obljubil. Pravico lahko le zahteva — če izpolnjuje službo točno in vestno po zakonitih predpisih. Proti onim, ki tega ne upoštevajo, je treba takoj z energičnimi sredstvi nastopiti. Zato so tukaj disciplinski predpisi, ki dajo podlago nadaljnjemu postopanju.

Proč s korupcijo! Proč s protekcijo! In tako bo naša uprava vzorna in čista. In ravno to hočemo z novo pragmatiko doseči. Apeliram na vse merodajne kroge, ki so drž. uslužbencem naklonjeni, osobito na naše vrle uradniške poslance, posebej na predsednika Osrednje Zveze, g. poslanca prof. Reiserja, da se vsi z vso vnemo zavzamejo, da bo novi uradniški zakon res še to leto uveljavljen. In ko to dosežemo, prične nova, boljša doba za javne nameščence.

Bračun — Maribor:

Moj „confiteor“.

Kakor razvidim iz različnih dopisov, ki jih je prejelo uredništvo z ozirom na moja članka v zadnjih številkah »N. Gl.« me nekateri tovariši-uradniki niso razumeli, drugače bi mi ne mogli podtikati češ, da sem hotel braniti komuniste ali

celo opravičevati njih taktiko. Izjavljam predvsem, da nisem bil nikdar komunist, da nisem nikdar volil komunističnih kandidatov in nisem imel do sedaj prav nikakih stikov s to strujo, da nimam potemtakem sploh nikakega zanimanja na podtikanini mi dejstvi. Poznam pa komunistično površnost misli ter sem jo smatral iz vsega početka za nesrečno in pogubonosno naši državi davno prej, ko so se odločili merodajni krogi udariti po stranki. Razlogi za izrečeno trditev sledijo.

V vseh svojih člankih razločujem duševne voditelje komunističnega pokreta in nerazsodno množico, ki umeva idejo po svoje. Prvi so pripravili zločinske napade, drugi so jim bili le sredstvo, da dosežejo namen, in opora, ki je glavarjem krepila hrbtenico in jih vzpodbujala k terorističnim dejanjem. Množica pa se je pridružila voditeljem le, ker so znali ti spretno izrabiti naše neurejene in spodtikljive notranje razmere. Vzrok, da je mogla pridobiti pri nas komunistična misel toliko privrženec med nerazsodno množico, leži pred vsem v nezadovoljivih živlenskih razmerah in težkočah obstanke.

»Historia magistra vitae.« Komunistem ni povsem nova ideja, mogoče iznajdba kakega Ljenina ali Trockega, temveč stara kakor človeški rod. Naši pradedi so bili komunisti v pravem pomenu besede, istotako prvi kristjani i. t. d. Kar pa je bilo starim Slovanom, ki so poznali le stan poljedelcev in živinorejcev, v korist in spas, bi bilo nam vpričo ogromne delitve dela in brezbrojne množine različnih stanov, ob močnem nasprotju značajev in gorostasni razliki v inteligenci in izobrazbi v škodo in pogubo. To so uvideli narodi kakor Angleži, Francozi, Nemci i. dr. na dosti višji kulturni stopnji stoječi ter odklonili zato Moskovsko internacionalo kot neizvedljivo. No — in ne kaže li slučaj boljševiške Rusije, da ideja sama ne pripravi lene množice do dela in ne ustvarja kulturnih naprav brez sile? Na drugi strani vidimo, da popuščajo boljševiški krogi korak za korakom v svojih nazorih ter se odmika do dan za dnem dalje od pravih komunističnih nauk, ki so bolj opustošili in ugonobili nekdanj mogočno Rusijo, kakor je mogla svetovna vojska. Je pač praksa različna od teorije!

Zgodovina nam kaže, da nastopa komunistem kot »odrešenik« človeške družbe v tej ali oni obliki vedno, kadar se loti nezadovoljnost otopele množice kot posledica vojsk, pomanjkanja in izkoriščanja. Tako ga vidimo na površju po tridesetletni vojski, ga opazimo igrati glavno ulogo v veliki francoski revoluciji, ga zazremo zopet po svetovni vojski v večjem ali manjšem obsegu, z večjim ali manjšim uspehom po celem svetu. Toda nikdar v novejši zgodovini in nikjer se do sedaj še ni izkazal za silo, ki gradi in osrečuje, temveč povsod kot moč, ki ruši in upropašča.

Če zavračam idejo samo kot neizvedljivo in pogubonosno, v toliko večji meri moram obsojati še le sredstva, ki se jih poslužujejo komunisti, da pridejo do vlade. Izraz narodove volje so zakoni, ki jih ustvarja narod po zato izvoljenih poslancih. Dolžnost komunistov bi bila vplivati na zakonodajo in uveljavljati svoje ideje tem potom, nikdar pa postaviti se izven zakona. Stranka, sploh vsaka oseba, ki krši zakone, se pregreši po mojem mnenju proti narodovi volji, ki je uveljavila zakon. Že iz tega razloga zavračam zavrattne komunistične napade, ne glede na to,

da jih obsojam še vse hujše z zgolj človeškega stališča. To se menda vendar jasno vidi iz vseh mojih dopisov.

Zakoni so pa pisani in nepisani. »Ne ubijaj!« »Ne kradi!« i. t. d. je že izza Mojzesove dobe čitati iz vseh človeških zakonikov. Vsakdo ve, da ga čaka stroga kazen, ako se pregreši v teh točkah. Ako pa začarini carinarnik blago le, ko je prejel i od stranke primeren »bakšiš«, ki ga ni izrecno zahteval, ako kupi mesar kravo po 5 K žive teže za kg, prodaja pa meso z uradnim dovoljenjem po 30 K, ako smo kupovali domači sladkor po 70 do 50 K, ki je stal tovarno največ 16 K i. t. d. vse to sodnijo prav nič ne briga. Vendar pa mi pravi zdravi razum in pravni čut, da tu ni nekaj v redu. V omenjenih slučajih so kršili dotičniki nepisan zakon v svojem srcu in, ker jim je »auri sacra fames« docela uglušila vest, se počutijo pri teh premenah izvanredno dobro. Položaj pa bi se na mah izpremenil, ako bi se nepisan zakon sprejel v državni zakonik, kjer bi se kaznoval vsak tak prestop s primerno sodnijsko kaznijo.

V enem izmed zadnjih uradnih listov čitamo nekaj dobrih naredb v svrhu pobiianja draginje. Toda naredba ima sicer zakonsko moč a ni — zakon. Jih ze slišim, nergače, mrnirati: »samovolja posameznika«, »absolutizem« in kar je še več tako »lepih« rekel. Da se izvije tudi godrnjačem orožje iz rok, se naj odloči vlada in spravi take in slične stvari v obliki predlogov pred parlament. Upam, da imamo tam, za božjo voljo, vendar še toliko poštenih in nesebičnih zastopnikov v vseh strankah, da bodo taki zakoni dobili saj večino.

S takimi postavami pa se bodo tudi pri nas ustalile razmere, ker omogočujejo i malemu človeku življenje. Kakor nitro pa se doseže to, ne bode množica dirjala več za tujimi, utopističnimi idejami. Naš komunistem se razblini v dim, kaiti peščica saniarskih in domišljavih voditeljev komunističnega pokreta brez številnega ozadja ne more biti nikdar državnemu obstoju nevarna.

V tem smislu sem pisal vse svoje članke, ker smatram dobre socialne zakone za pobiianje komunistične hidre ravno tako potrebne, kakor udarec, ki jih je do sedaj prizadela vlada komunističnemu pokretu. Kdor je te članke pazljivo čital, ni mogel pri najboljši volji najti ničesar drugega v njih.

Tovariši: Rešite poslance Vam položnice pozabljenosti in obnovite z njimi naročnino!

Opazke.

Naredbe, zakoni in njih izvršitev.

Kričimo po zakonih proti oduštvu itd. Imamo že celo vrsto dobrih naredb, a kaj pomaga, ko se ne izvršujejo? Poznam uradnika, ki je že pred stanovanjsko naredbo plačeval nad 300 K mesečno za stanovanje, ki je pred vojno stalo 60 do 80 kron. Mirno je vzel neopravičeno povišanje na znanje, češ: če se kregam z gospodarjem, pa me o prvi priliki vrže ven. Imamo tudi že zakone, ki prepovedujejo podkupovanje uradništva, in vendar se toliko govori o podkupovanju. Kjer ni tožnika, ni sodnika. Najboljši zakoni ne pomagajo, če se ne izvršujejo. Tudi najnovejša stroga naredba zoper podraženje živlenskih potrebščin ne bo nič zalegla, četudi smo v pravici. Žena se mi toži čez trgovca, peka ali mesarja. »Dobro, pa ga ovadim,« rečem; ona pa me zaklinja za božjo voljo, naj ne ukrenem ničesar, češ potem sploh nikjer ničesar ne dobimo. Čemu torej zakoni in naredbe?!

Vestnik.

Pozor! Dasi poteka že tretje četrtletje, vendar še mnogo g. naročnikov ni obnovilo naročnine vključno vposlanim jim položnicam. Prosimo jih, da to store takoj. Mnogo naročnikov pa je z naročnino v zamudi tudi še za drugo četrtletje, da, nekateri niti naročnine za prvo četrtletje niso popolnoma poravnali. Vsem onim, ki nimajo plačane naročnine do konca drugega četrtletja, priložimo danes izpolnjene položnice. Na te smo jim napisali svoto, ki je plačati na naročnini do vstevši 30. septembra 1921, to je do konca tretjega četrtletja. Prosimo, da se to vpošteva in se nam dotični zneski nemudoma nakažejo. Zelo mnogim naročnikom, ki so bili z naročnino v zamudi po pol leta in tudi dalje, ki na vse pozive niso vposlali naročnine in dosledno prezirali poslane jim položnice, morali smo list vstaviti. Tem smo že oziroma jim pošljemo izpolnjene položnice posebej in jih prosimo, da vendar store svojo dolžnost in nam plačajo dolžno naročnino, ker bomo sicer res prisiljeni, poslužiti se od nekega tovariša v našem glasilu nasvetovanega indeksa. Vsi naj uvažujejo, da naš list vsled majhne naklade veliko stane in da radi tega naročnine ne moremo popustiti nikomur. Stanejo nas pa mnogo tudi položnice, zato naj se je vsak posluži takoj in ne čaka, da mu jih pošljemo po večkrat!

Uprava.

Poziv davčnim izvrševalcem. Po poročilu blagajnika Gustava Mlejnika v Škofji Loki na Gorenjskem so nekateri člani s celoletno članarino, večina članov pa z manjšimi zneski za letošnje društveno leto še v zaostanku. Vse te tovariše pozivljamo, naj nemudoma pošljejo zaostalo članarino zgoraj imenovanemu blagajniku, da mu ne bo treba iz svojega zalagati na četrtletnih prispevkih za „Osrednjo Zvezo“. Članarina znaša za prvih 6 mesecev 12 K, a za drugih 6 mesecev 24 kron. Novi člani plačajo tudi enkratno vpisnino v znesku 4 K. Nekateri novinci se še niso prijavili k društvu. Upamo, da ne bodo tako brezobzirni, da bi delo in poštvalnost svojih tovarišev brezvestno izkoriščali zase in ostali še nadalje izven društva. Primorani bi bili, jih javno z imeni pozvati k pristopu v društvo, ako tega skoraj sami ne store. Enake pravice in koristi, tudi enake dolžnosti za vse! Trotojskih izjem ne bomo trpeli v svojem stanu! Torej ne mašite si več svojih ušes! Za društvo: **Fr. Rojec.**

V zadevi izdaje pravilnika fin. kontrole je društvo na 10. t. m. interpeliralo gosp. prof. Reiserja in na 11. t. m. interveniralo pri gosp. poslancu dr. Žerjavu v isti zadevi ter v zadevi preprečenja odpustov začasnih poduradnikov, ki postanejo po zasedbi meje po pograničnih četah čezštevili. V intenciji društva je namreč, da čim bi imelo priti radi previ-

sokega staleža podurad. fin. kontr. v Sloveniji do odpustov, naj se izposluje premeščenje v druge pokrajine in s tem omogoči tovarišem nadaljno službovanje. G. poslanec dr. Žerjav je obljubil v tem svojo pomoč. V isti zadevi, namreč radi preprečenja odpustov nadštevilih pojem premeščenja je društveno vodstvo predalo dne 12. t. m. osebno referentu za fin. kontrolo pri delegaciji min. fin. gosp. viš. fin. svet. Kostanjevcu tozadevno spomenico, ter je tudi ta gospod obljubil svojo osebno kar najizdatnejšo podporo.

Prošnja. Z gospodom, ki je svoj čas objavil nekaj člankov v „Našem Glasu“ pod psevdonimom „K. Arnošt (Ljubljana)“, želim govoriti ter ga prosim, da mi sporoči svoje pravo ime in naslov. — **Franc Ilvar,** finančni rač. uradnik, Ljubljana, Resljeva cesta 1/1.

Društvena pravila fin. kontrole so se oddala koncem julija t. l. pristojni oblasti v odobrenje, a niso še potrjena. Društveni predsednik je posredoval dne 13. t. m. pri merodajni oblasti, kjer se mu je takojšnja rešitev zadeve obljubila. Po potrdilu se bodo pravila natisnila in opremlila z društvenimi izkaznicami. Dotlej se člani naprošajo, da ne zahtevajo članskih izkaznic, ker jih društvo ne more nuditi.

Kaj je z izenačenjem plač neukaznih državnih nastavlencev? Že nekaj mesecev je preteklo, odkar so bile izenačene plače definitivnim državnim uradnikom in uslužbencem. Prejeli so tudi 10% povišek na draginjski dokladi. Kakor je bilo svojčas razglašeno, bi se morale plače neukaznih državnih nastavlencev izenačiti po predlogih, ki bi jih stavile posamezne pokrajinske vlade. Če in kedaj se je kaj v tem smislu ukrenilo, dosedaj javnosti ni znano. Dokler nam ne bodo izenačene plače, seveda tudi ne dobimo onega 10% noviška, ker bi se ta moral odmeriti po sedanjih draginjski dokladi oziroma dnevnic (56 K) in bi torej ta povišek n. pr. pri pisarniškem pomočniku znašal več, nego pri oficijantu. Gre nam ne toliko za izena-

čenje plače (katero bo itak predvidoma neznatno), kakor pa za 10% povišek na draginjsko doklado, kateri nam — po mojem mnenju — pripada kakor stalnim uradnikom in nastavlencem od 1. maja t. l. Skrajni čas bi torej že bil, da se to vprašanje čimprej reši, posebno če se upošteva dejstvo, da približno 500 prizadetih (samo v Sloveniji) nestrpnost čaka na končno ureditev te zadeve.

Taksa za prostovoljne prispevke znaša do 1. 9. 1921 od vsake osebe — 50 vinarjev.

Književnost.

Vrh Razglednika druga štev. ilustriranega, poljudno znanstvenega mesečnika je pravkar izšla; že prvo številko je znani kritik J. K. pohvalil, isto smemo reči o drugi. Na list smemo biti ponosni vsi javni uslužbenci, ker ga je ustanovil naš kolega in prav veseli nas, da smo dobili v svojo sredo moža, ki ni samo resen uradnik v času pisarniškega dela, temveč tudi spreten urednik izven pisarniških ur. Naše družine skoraj niso imele primerne razvedrila, posebno ob dolgih zimskih večerih. Teolog in pedagog, meščan in delavec imata svoje čtivo, le javni uslužbenci smo bili popolnoma zapuščenji; po čitalnicah in kavarnah smo obračali dnevnike, česar pa se končno tudi naveličaš. Nekateri so bili naročeni na inozemske ilustrovane liste; dandanes je to predrago in preveč otežkočeno, zato treba seči po domačem listu, ki ni nič slabši, nasprotno, ponosni smemo biti na mesečnik, ki za 25 K podaja 32 str. obširno številko. Kakor je g. J. K. pozivljalarazumništvo na list **Vrh Razglednika**, tako pozivam gospode uslužbence tudi jaz, da si ga zberejo kot svoj list, ki ne sme manjkati v nobeni družini: enako radi ga bodo čitali soproga, hči ali sin kakor oče sam. — Uprava je v Mariboru, Slov. ulica št. 15. List ima tudi oglaš za „Naš Glas“ in torej zasluži tudi s te strani pohvalo.

Dr. R.

Priporoča se trdka 4-6
Jos. Petelinc
trgovina z galanterijskim in modnim blagom, zaloga šivalnih strojev in njih posameznih delov.
Ljubljana, Sv. Petra n. 7.

VZAJEMNA POSOJILNICA

REG. ZADRUGA Z O. J. V LJUBLJANI

dovoljuje javnim uslužbencem posojila na osebni kredit proti poroštvu, zaznambi na službene prejemke in zastavi življenjskih polic na daljšo dobo in proti malim mesečnim odplačilom :: **7% obresti.**

HRANILNE VLOGE SE OBRESTUJEJO PO 4%.

Prošnje se rešujejo zelo hitro. Zahtevajte prospekt!

VELIKA

ZALOGA

manufakturnega ter inozemskega modnega blaga.

Na debelo! Na drobno!

:: : Solidne cene! : ::

LASTNI MODNI ATELJE.

Srajce, samoveznice (kravate), nogavice i. t. d.

PRVA KRANJSKA RAZPOSILJALNA

SCHWAB & BIZJAK

LJUBLJANA, Dvorni trg, pod Narodno kavarno.

BOGATA

IZBIRA

OBLEK lastnega izdelka po naj-novejšem kroju.

85—

Najstarejša spedijska trdka v Sloveniji

R. RANZINGER

Ljubljana spedijska pisarna Ljubljana

Podjetje za prevažanje blaga juž. železnice. Brzovozni in tovorni nabiralni promet iz in v Avstrijo. Zaccarinjenje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s poseb. zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brzjavlj.: Ranzinger. 24-2 Interurban telefon 60.